

Asia: VN/35970/2023

Lausuntopyyntö imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevasta sosiaali- ja terveys-ministeriön asetuksesta

Tarkentavat kysymykset

1. Onko tiedotusaineistolta vaadttu sisältö selkeästi kuvattu?

Ei

Jos ei, voitte esittää ehdotukset sisällön kuvaamisesta.

2 § Määritelmät

Määritelmät ovat asianmukaiset ja selkeät. Ehdotamme kuitenkin, että kohtaan 2) Imeväisten, pikkulasten, äidinmaidonkorvikkeen, vieroitusvalmisteen ja erityisiin lääkinällisiin tarkoituksiin tarkoitetun elintarvikkeen (kliininen ravintovalmiste) lisäksi listaukseen lisättäisiin lasten maitojuoma (ns. 3-korvike). Se tulee lisätä johdonmukaisesti koko asetukseen niihin kohtiin, jossa listaus toistuu.

Perustelemme tätä sillä, että 1–3-vuotiaiden maitojuomat on sisällytetty EU-asetuksen ajantasaistettuun määritelmään ja suomalainen Syödään yhdessä - ruokasuositukset lapsiperheille - ravitsemussuositus ottaa niihin kielteisen kannan: "Lapsi ei tarvitse niin kutsuttuja 1–3-vuotiaiden maitoja tai makumaitoja missään ikävaiheessa". Tiedotusaineiston näkökulmasta lasten maitojuomat ovat keskeinen huolta aiheuttava tuoteryhmä. Ne ovat ravitsemuksellisesti turhia ja niiden ostaminen tuo perheille ylimääräisiä ja turhia taloudellisia kuluja. Nostamme esiin, että nämä niin sanotut taaperomaidot ovat korvikevalmistajille yksi keino brändätä markkinointirajoituksettomia tuotteita äidinmaidonkorvikkeiden kanssa, jolloin mainostamisella voidaan tehdä tutuksi myös äidinmaidonkorvikkeiden identtistä pakkausilmettä.

3 § Tiedotusaineiston sisältö

Huomautamme terminologiaan liittyen, että pulloruokinnan sijasta täsmällisempi termi on korvikeruokinta. Vauva voi saada korvikemaitoa myös muuten kuin pullosta esimerkiksi imetytapulaiteen tai nenämahaletku avulla, ja toisaalta pulloruokittu vauva voi saada myös yksinomaan omaa, lypettyä äidinmaitoa.

Termiä tulisi täsmentää seuraaviin lauseisiin: "..., että pulloruokinta olisi samanarvoista tai parempi vaihtoehto kuin imetus" -> "..., että korvikeruokinta olisi samanarvoista tai parempi vaihtoehto kuin

imetys” ja kohta 4) ”osittaisen pulloruokinnan aloittamisen haitallinen vaikutus imetykseen” -> ”osittaisen korvikeruokinnan aloittamisen haitallinen vaikutus imetykseen”. Tiedetään, että korvikkeen käyttö vähentää oman maidonerityksen määrää, vaikka myös pulloruokinta tekniikkana voi hankaloittaa imetyksen sujumista.

Tarkennukset kohtiin 5) ja 6) ovat hyviä, mutta niiden ero voi jäädä epäselväksi.

5) vaikeus peruuttaa päätös olla imettämättä;

6) vaikeudet päätöksen muuttamisessa, jos imetys on lopetettu

Ehdotamme muotoiluksi:

5) vaikeus peruuttaa päätös olla aloittamatta imetystä

6) vaikeus aloittaa imetys uudelleen, jos imetys on lopetettu

On perusteltu ja rakennetta selkiyttävä päätös, että kumottavan asetusversion 4 § on sisällytetty tähän pykälään lisättynä kohtana 7).

5 § Kaupallisen tiedotusaineiston ja näytteiden jakelu

Asetusluonnoksessa esitetään, että äidinmaidonkorviketta, vieroitusvalmistetta tai imeväisille tarkoitettua kliinistä ravintovalmistetta koskevaa kaupallista tiedotusaineistoa saa jakaa vain terveydenhuoltojärjestelmän kautta ja vain niille perheille ja hoitajille, jotka terveydenhuoltohenkilöstön arvion mukaan sitä tarvitsevat. Edellä mainittujen tuotteiden lisäksi kiello lasten maitojuomien esittelystä ja myynninedistämisestä terveyden- ja sosiaalihuollon toimitiloissa tulee sisällyttää asetukseen.

Luonnoksessa esitetään, että ”Vieroitusvalmisteen valmistaja ja myyjä eivät saa luovuttaa korvauksetta tai alennettuun hintaan raskaana oleville naisille, äideille tai heidän perheilleen taikka muille kuluttajille valmisteita, näytteitä tai muita myynninedistämislahjoja suoraan eikä epäsuorasti terveydenhuoltojärjestelmän tai sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöiden kautta.” Tätä on perusteltu muun säätelyn puutoksilla. Esitysluonnoksesta on jätetty pois kumottavassa asetuksessa mukana oleva WHO:n korvikekoodissa säädetty pykälä 7.4: ”Äidinmaidonkorvikkeen näytteitä ja välineistöä saa luovuttaa korvauksetta tai alennettuun hintaan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöille ainoastaan, jos se on tarpeellista laitostasolla tapahtuvaa tutkimusta varten”, sekä lahjoituksia käsitellyt 7 §. Näiden poisjättämisen perustelut ovat epäselvät. Huomautamme, että jos äidinmaidonkorvikkeiden luovuttamista ei asetuksessa kielletä tai rajata, vaikka vieroitusvalmisteen kohdalla sitä säädellään, se käytännössä sallii äidinmaidonkorvikkeen näytteiden jakelun muualla kuin erikseen mainituissa terveyden- ja sosiaalihuollon toimitiloissa. Korostamme, että äidinmaidonkorvikkeen, äidinmaidonkorvikenäytteiden, välineistön tai myynninedistämislahjojen jakelukiellon maininta on tärkeä asetukseen lisätä.

2. Pidättekö luonnoksessa esitettyä siirtymäaikaa riittävänä?

Kyllä

Voitte halutessanne esittää siirtymäaikaan liittyvät näkökohtanne.

-

3. Voitte halutessanne esittää muita näkökohtia asetuksesta.

4 § Kaupallisen tiedotusaineiston hyväksyminen

4 § muutos on hyvä ja perusteltu. Imeväisten kaupallisen tiedotusaineiston ennakkohyväksymiskäytäntöä jatkaminen nykyisen asetuksen mukaisesti THL toimesta on kannatettavaa. Myös listauksen julkisesti saatavilla oleminen ja julkaiseminen on kannatettavaa. Kuten asetusluonnoksessa perustellaan julkinen tiedon saanti mahdollistaa valvonnan ja asianmukaisen tiedon saamisen.

Asetusluonnokseen ei ole sisällytetty nykyisen asetuksen 8 § internetissä julkaistavista pakkaus- ja ravintoainetiedoista. Korvikemarkkinointi ja sen aineistojen sisällöt internetissä ja sosiaalisessa mediassa ovat hyvin vaihtelevia, joten niissä julkaistavista sisällöistä olisi tärkeää säätää asetuksessa. Ruokavirastolla on aiheeseen liittyen keskeisin asiantuntemus, jota tulee edelleen hyödyntää.

Kätilöliitto pitää imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevaa sosiaali- ja terveysministeriön asetusta ja sen tavoitetta suojella imetystä ja tukea perheiden mahdollisuutta saada objektiivista ja yhdenmukaista tietoa imeväisten ja pikkulasten ravitsemuksesta tärkeänä.

Oinonen Päivi
Suomen Kätilöliitto - Finlands Barnmorskeförbund ry